

11 (gespecificeerde) boeken van wijlen luitenant Hendrik Pybes Wiarda (1627-1666) en wijlen Jetske Lieuwes Siersema (1621-1666), 11 juni 1666

Op 30 januari 1661 trouwden Hendrick Wiaerda (Wiarda) en Itske Lieuwes Siersma, weduwe Dominicus Balck, in de Hervormde Gemeente Harlingen. Vijf jaar later waren ze allebei overleden (misschien ten gevolge van de pestepidemie die in 1666 woedde). Op 21 mei 1666 werd in het sterfhuis van het echtpaar luitenant Hendrik Pybes Wiaerda (1627-1666) en Itske (Jetske) Lieuwes Siersema (1621-1666) een eiken kast en een 'confer' verzegeld. Vijf dagen later, op 26 mei 1666, werden daar uit enige 'brieven en instrumenten' (obligaties) gelicht.¹ Op 11 juni 1666 werden alle nagelaten meubels en verdere goederen geïnventariseerd op het verzoek van mr Augustinus van Siersma 'ordinaris chirurgus' van de Edel Mogende Heren Raden ter Admiraliteit te Harlingen als curator van Jan Balck (geb. circa 1647), nagelaten voorkind van Itske Lieuwes bij dr Dominicus Balk, en tutor van Willemijntje Hendriks Wiarda (geb. circa 1662), het nagelaten dochtertje van luitenant Wiaerda en Itske Lieuwes. De aangeving werd gedaan door Susanna Suringer jongedochter, het sterfhuis gefrequentieerd hebbende, op 11 juni 1666.²

Itske Lieuwes werd met pracht en praal begraven in Franeker in het graf van haar eerste echtgenoot Dominicus Balk: onder de lasten van het sterfhuis onder andere: (fol 91r) van Carel Steernse baer [= Carel Sternsee baar (1615)], en te schip te brengen f 08-00-00; het lijck tot Franeker te brengen f 6-00-00; tot Franeker van begraffenis f 19-06-00 (Ijdske Lieuwes Siersma, 49 jaar, 18-05-1666, grafzerk 233 (met Dominicus Balck, medisch doctor, 32 jaar, 16xx en Idsardus Balck, landschaps- en academiedrukker) in Martinikerk te Franeker); aen Harmen Jelmers boekebinder f 3-12-00; betaelt aen de soldaeten f 60-10-00; aen huijshuier van 't jaer 1666 en 1667 f 168-00-00; Jan Balck voorsoon van wijlen Jietske Siersma bij deselve, ende Dr Dominico Balck in echte verwekt, moet hebben wegens erfenissen van sijn wijlen vader en bestemoeders erfenissen f 2800-00-00. (fol 92r). Aldus gedaen, gecalculeert, gemodereert en geaprobeert bij Doijtse van Wiarda, luitenant onder de E. manhafige capitein Joncker Sybrant van Ockinga tegenwoordigh garnisoen holdende binnen Groningen [...] 14 mei 1667 (fol 93r).

*In de achteropkamer stonden de boeken van het echtpaar.³ Onder deze boeken was er één die 3 jaar voor het overlijden van het echtpaar in Harlingen was gedrukt/verkocht door de in 1651-1663 werkzame boekdrukker-boekverkoper Jan Hessels Schouwenburgh, namelijk: Daniel Reneman (1636-1716), Arme-voogd in tijdt van dierte, ofte Stichtelijcke bedenkingen over de woorden Pauli, Rom.XII. vers 13, Harlingen : Jan Hessels Schouwenburgh, 1663, in quarto. Daniel Reneman was in Harlingen gereformeerd predikant 1659-1716, zie: *Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlands protestantisme*, deel 2, 1983, p. 372.*

Meester chirurgijn Augustinus van Siersma en luitenant Doytse Wiarda komen we in 1674 weer tegen, als in het huis van de overleden Augustinus van Siersma de boedel en de boeken van wijlen luitenant Doytse Wiarda, oom van Willemijntje Hendriks Wiarda, worden beschreven.

Boeken in de achteropkamer

De boeken in de achteropkamer van Hendrik Wiarda en Jetske Lieuwes Siersema waren: twee bijbels, de ene in folio, de ander in quarto

het Schatboek over de verclaringe Cathagismi in quarto⁴
De Historien van Meteren in folio⁵
De Profetische Duive in quarto (niet gevonden in STCN)
de Articul brief in quarto⁶
de werken van Bredero in duodecimo⁷
de Leersame bedenckinge door Fransiscus Elgersma in octavo⁸
Armevoogt door Renemans in quarto⁹
twee andere boecken.

Zilver en goudwerk

Aan zilver en goudwerk van Hendrik Wiarda en Jitske Lieuwes werd beschreven: een gouden ketting wegende 45 engelsen; een gouden haarnaald wegende 5 engelsen; een gouden ringh met een steen zwaar 3 engelsen; een dito met een steen swaar 1 ende 24 asen; een dito swaar 1 1/2 engelsen; een half ronde hoep swaar 2 engelsen en 24 ase; een suff swaar 2 engelsen; een dubbelde met een enckelde ducaat; een oud stuk goud waard 1 (?) caroligulden, swaar 4 engels 16 asen; 2 zilveren zoutvaten zwaar 25 1/4 lood; een zilveren kop zwaar 20 1/8 lood; een zilveren kop zwaar 12 7/8 lood; een zilveren mosterdpot zwaar 17 1/4 lood; een zilveren bekertje zwaar 11 5/8 loo; 3 papegaailepels zwaar 8 1/8 lood; 3 peerdevoetslepels zwaar 8 5/8 lood; nog 4 bijzondere zilveren lepels zwaar 9 1/4 lood; een rode onderriem met 4 beslagen zilveren slotjes; 4 zilveren kettingen met een haak, 1 beugel en 2 kapittelstukken zwaar samen 13 3/8 lood; een zilveren beker zwaar 7 7/8 lood; een zilveren oorijzer met 2 gouden strikjes; een koker met glad banden en stoter, zilver; een zilver hechten mes; 3 kannetjes met zilveren lidden; een brandewijnskroesje; een zilveren eierlepeltje; een fles met een zilveren schroef; een zilveren haarnaald; een testament en psalmboek met zilver beslagen; een bordje met zilver gedreven.¹⁰

Tresoar, toegang 13-16, Nedergerecht Harlingen, Inventarisatieboeken, Invnr 207, fol 78r-93r
Scans: NL-400410000_13-16_0207_00077 ev
Transcriptie

[0078r] Besegelinge gedaan, ten overstane van praesiderende burgermeesteren Hendrick Coenraadts ende Evert Ruirdts, g'adsocieert met Dr. Dominico Wringer, secretaris ex officio, ten sterfhuse van de luitenant Hendrick Wiaerda ende Itscke Lieuwes so volcht, desen 21 maj 1666.

Een eecken cas daarop geset 3 segels
Een confer besegelt met 2 segels

Den 26e may 1666 ontsegelinge, ende weder besegelinge gedaen van boven gespecificeerde cas ende daaruit geligt niegeschreven brieven ende instrumenten

Een absolute quitantie van juffrouw Alagonda van Rijn waarbij sij bekent van wijlen de luitenant Hendrick Wiaerda betaalt te zijn sodanige lanthuijen ende opkomsten als de selve wegens haar goederen volgens des selfs administratie als ontfangen zijnde de quitantie gedateert den 1 martij 1666 Oude Stijl, waeraen was gespelt een quitantie

[0078v] van gedachte juffrouw tot twee ende dartig caroliguldens, wegens verschenen interes van den 1 maj 1665 ende 1666 gequoteert met A ende B.

Een obligatie houdende tot laste van Lolck Jacobs weduwe van Claas Dirx backer tot Leuwarden, waarop alsnoch salvo calculo te reste is negenhondertachtich caroliguldens, 10 stuivers, 10 penningen, continerende speciaal hipoteecq op de huisinge ten coopbrieven van den 7 februari 1648 gemelt, ende bij de obligatie overgelecht, quoteert met f 980-10-10

Een obligatie tot laste van Abe Jans Riharda cum uxore binnen Leuwarden, ter somma van hondertvijftich caroliguldens de dato den 25 majj 1662, quoteert met f 150-00-00

Een obligatie ende respectievelijk cessie de datis den 1 oktober 1660 en den 25 julij 1665 tot laste van Trijntie Hanses weduwe van wijlen Hanne Smits erven, ter somma van hondertvijftich caroliguldens als reste van meerder somma, quoteert met f 150-00-00

[0079r] Een obligatie ende respectievelijk cessie de datis den 2 majj 1661 ende den 25 julij 1665 tot laste van Here Jans timmerman cum uxore ter somma van tweehondert caroliguldens, quoteert met f 200-00-00

Een obligatie tot laste van Hotze Douwes bleecker buiten Franequer tot eenhondertvijftich caroliguldens de dato den 22 junij 1657, quoteert met f 150-00-00

een obligatie op Mettie Knijf ter somma van vijftich caroliguldens de dato den 1 majj 1658, quoteert met f 50-00-00

Een obligatie tot laste van wijlen Dr. Abelus Robijnsma ter somma van driehondert caroliguldens de dato den 22 martij 1658, quoteert met f 300-00-00

Een obligatie op Fedde Gerbens cum uxore ter somma van hondert caroliguldens de dato den 29 april 1659, quoteert met 100-00-00

[0079v] Een obligatie op Marij Bronga gedateert den 12 augustij 1658 tot eenhondert caroliguldens (doorgehaald) gedateert den 13 april capitael, quoteert met f 100-00-00

Noch 2 obligaties tot laste van deselve, ider tot eenhondert caroliguldens gedateert den 13 april 1659 ende den 26 majj 1663 respectievelijk, quoteert met H ende O f 200-00-00

Ende noch een obligatie tot laste van voorschreven debitrice van dato den 1 majj 1657 continerende vierhondert caroliguldens capitael, quoteert met f 400-00-00

Sampt noch een obligatie op gemelte Marijcke Bronga de dato den 19 majj 1665 tot eenhondertvijftich caroliguldens capitaal gefurneert met seecker copia testament ende een gecasseerde obligatie tot welckes betalinge ende voldade dese

[0080r] pennningen zijn volstreckt, quoteert met f 150-00-00

Eintlick een obligatie op Aucke Huiberts ende Lijsbet Cornelis van den Bos, in dato den 7 november 1656 tot hondert caroliguldens doch ontwis quoteert met (niet ingevuld)

Een ordonnantie op de heer ontvanger Taco Idsinga tot tweehondertvijfenvijftich caroliguldens

Alle welcke voorbeschrevene obligaties ende brieven aen mr. Augustinus Siersma als geauthoriseerde curator over de weeskinderen zijn overhandigt.

[0080v] blanco

[0081r] Weder ontsegelinge gedaen ten sterfhuise van de overledene luitenant Hendrick Wiaerda ende Itske Lieuwes Siersma in leven echteluiden alhier, ende vervolgens aldaar gemaect inventarisatie van de mobilia ende alle vordere goederen bij d' overledenen met den doot ontruimt ende nagelaten, op 't versoeck van mr. Augustinus van Siersma ordinaris chirurgus van de Edel Mogende Heeren Raden ter Admiraliteit alhier residerende als g'authoriseerde curator over Ids Balck nagelaten voorkint van voorschreven Itscke Lieuwes bij Dr. Dominicus Balk in echte verweckt ende tutor over Willemijntie Wiaerda nagelaten dochtercke van gedachte luitenant Wiaerda ende Itscke Lieuwes zijnde de aengevinge van de inboelen gedaen bij Susanna Suringer jongedochter het sterfhuis gefrequiteert hebbende nae gedane belofte van

[0081v] getrouwicheit daartoe staende ende is alles verricht ten overstane van de praesiderende burgemeesters Hendrick Coenraadts ende Evert Ruirdots in desen commissarien ende Dr. Dominico Wringer secretaris als volcht, Actum Harlingen deses 11 junij 1666

Bedden etc.

4 bedden ende 4 puelen

3 wijtlingen

11 oorcussens

7 deeckens

24 slopen, 3 dito

2 puel doecken, 2 dito

22 slaaplaeckens

15 manshemden

een bedsack

10 vrouwenhemden

3 lange dopies tafellaeckens

een lange handdoeck

2 corte tafellaeckens, 3 cleine dito

18 moie dopies zervetten

12 wat slegter dito

20 slegte dito

3 dito

[0082r] 10 witte schorteldoecken

5 handoecken, 2 dito

8 ondersten, 1 dito

6 Duitse mutsen

4 nachthalsdoecken 1 dito

enige klein hoofdoecken etc.

een klein damasten spretie
3 paar carnons
20 nuesdoecken
8 beffen, 1 dito
8 paer poenjettes, 4 paer dito,
noch 2 paar dito
7 dassies
een paer hosen

[0082v] 3 paar witte hosen
een witte borstroek
een doeck voor de glazen

Wollen etc
2 swarte laeckens hoicken
een grofgreinen mantel
een roodscharleckens mantel met silveren parsementen
een swart laeckens rouwmantel
een bratten rock
een grofgreinen vlieger
een toertsen gevoerde rock
een rode rock
een coluerd machiaien rock
1 grauwe mantel met silveren parsementen
een oude grauwe dito sonder parsementen

[0083r] een grofgreinen lijf met een bratten neerst
een swart laeckens rock
een saien mans rockien
een pack grofgreinen cleeren
2 groene bedts spreden
een groen tafelspreeet
een Turcks grofgreinen schorteldoek
een slechte dito
een blauw spretie
2 groene kussenbladen
enige kleties met een oud schorsteenscleet
een swart ende een orantie zijden veltekens [= vaandels]
een paar rode voormouwen
een swart nuesdoeck
een groen schorsteenscleet
2 kleine lapckes swart laecken
een wit ruft

[0083v] een pack muisckes cleren met silveren cnopen
een muisckes broeck
een saries broeck met een saries roockjen
een saries hemdroek

een paar swarte hantschoenen
een grauw pack cleren met een laeckens rock
een pack rode ondercleren met silveren cnopen
een grauwe gesontheit
een swarte grofgreinen manteltie, coluerde dito
een oud swart schort
een rood overlijf
een bedmanteltie met ruig groert
een oude borstock
een saries vrouwen rock
een rode borstock

[0084r] een blauwe laeckens rock
een rode buffels rock
een oude muts. 2 dito
11 paer hosen
2 paar hantschoenen
2 paar gordijnen met 2 rabatten laeckens
een laeckens schorsteens kleet met franies
11 stoelcussens

In een coffer bevonden
een omslach ofte teeck van een bedt
een wijtlingh
een hoed met een hoedcas
een grauw laeckens rock
2 bondte spreden
een roodleer van een cussen

[0084v] Schilderijen etc.
een eecken cas
4 grote schilderijen
2 wat kleinder
een groot ende cleine borduirde stucken
een grote spygel
een murmurde tafel
4 swarte draide stoelen
een valwisbienen [= walvisbenen] doos
een eecken schabeltie
een hoge doos
een scherm

[0085r] Oostindisch werck etc
2 halve lampet schuttels
6 driesoorten, 1 dito
3 een slach cleinder
6 butter schuttels
3 halve clapmutsen

14 Oostindische coppen
een soutvat
2 copckes
2 kelckies
4 Oostindische eeck kanties
een grote kan
4 vrucht schaaltes
2 kelckies
2 flessies
2 cleine clapmutsen
1 grote dito
een klein vrucht schaalte
een grote dito
een clein vrucht schaalte
2 copckes

[0085v] In de voorcamer
2 blauwe gordijnen met een rabat met franies
een blauw spread over een bedt
een blauwe quast
een blauw sarien schorsteenscleet met een witte doeck daarachter
een blauw kletie voor een venster
een groen spretie
een doeck voor de glasen
4 boschen gesoden geern wegende 11 pont
een ruige mof met een oude mofcas
een kleeibesem
een walvisbienen [= walvisbenen] doos met een cap daarin
een paar vrouwen rode muilen
4 grote schilderijen
2 cleine dito

[0086r] een grote swarte draide vrouwenstoel
2 swarte stoelen
2 slechte dito

Tin, mesch ende iserwerck etc.
3 grote tinnen schuttels
8 tinnen tafel borden
2 blicken kandelers met een backjen ende snuiter
een hangblaker
een blicken peper dooscke
een tinnen water pot
een tinnen butterdoos
een vissie met een claverblad
een stenen suickerpot
een iser om de heert te setten met messchen cnopen

[0086v] 3 tinnen lepels
een blicken lampet
een blicken emmer
een messchen vuirbecken
een messchen ondersteecker
2 stenen kannen met tinnen lidden
2 dito
een messchen gootlingh
een cleine dito
een messchen schuimspaan
een messchen krans, een messchen kandeclercke
een messchen lidt
een iseren pot met een dexel
een dito
een koeckpan
een fat met 2 branders

[0087r] een iseren kandeler met een messchen snuiter
een rooster, tange, asschop, treeft
een iseren strijckiser
een koeckwrijver met een hackmes
een oud schroors strijckiser, kandeler, lamp ende scheer
een houten meelvatie
een eeck kantie
een paar fooren

In 't voorhuis
3 grote schilderijen
een borduird stuckie
2 cleine dito
een hangh almanack
een mantelstock
een vogelroer
2 degens ende 2 draagbanden
een kerckstoel
8 daegs stoelen

[0087v] een blad van een tafel
een boor
2 oude lap korfckes
voorts enige romlingen

Op de achter opkamer
2 gardijnen met een rabat
een bont schorsteenscleet

(BOEKEN:) 2 bijbels, de ene in folio d'ander in quarto
het Schatboeck over de Verclaringen Cathagismi in quarto

de Historiën van Meteren in folio
de Profetische Duivel in quarto
de Articul brief in quarto
de Wercken van Bredero in 12o
de Leersame Bedenckingen door Fransiscus Elgersma in octavo
Armevoogt door Renemans in 8o
2 andere boecken

[0089r (doorgenummerd fol 89r)] een tafel
3 stoven
2 paar schoenen
een bont bedspreedt

In de kelder
een stenen zoutvat met een stenen olykantie
enig daegs steenwerck ende schuttelgoet
enige bedtsplancken
een houten bierstellingh
een vleisvat
een wastobbe met een waschschamel
2 broeijtobben
3 koperen kranen
een hantvat
voorts enige romlingen

[0089v] Silver ende goutwerck
een gouden kettingh, wegende 45 engelsen
een gouden haiernaeld, wegende 5 engelsen
een gouden ringh met een steen, swaer 3 engelsen
een dito met een steen, swaer 1 engels ende 24 asen
een dito, swaer 1 1/2 engelsen
een half ronde hoep, swaar 2 engelsen ende 24 asen
een suff, swaar 2 engelsen
een dubbelde met een enkelde ducaat
een oud stuck gout waerdich (?) caroliguldens, swaar 4 engels 16 asen
2 sliveren soutvaten, swaar 25 1/4 lood
een silveren cop, swaar 25 1/8 loodt
een silveren dito, swaar 12 7/8 loodt
een silveren mostertpot, swaar 17 1/4 lood

[0090r] een silveren bekerke, swaar 11 5/8 loodt
3 papegaijlepels, swaar 8 1/8 loodt
3 peerdevoetslepels, swaar 8 5/8 loodt
noch 4 besondere silveren lepels, 9 1/4 lood
een roode onderriem met 4 beslagene silveren slotties
4 silveren kettings met een haeck, 1 buegel sampt 2 capittel stocken, swaar te samen 13 3/8 loodt
een silveren beecker, swaar 7 lood 7/8

een silveren oiriser met 2 gouden strickies
een koocker met gladde banden ende stoter, silver
een silveren hechten mes
3 kanties met silveren lidden
een brandewijnskroescke
een silveren eier epeltie
een fles met een silveren schroef

[0090v] een silveren hairnaeld
een testament ende psalmboeck met silver beslagen
een bordtie met silver gedreven

Gerede gelden ten sterfhuise bevonden
32 schellingen ende 3 stuivers f 09-15-00
ses rijxdalers en een dubbelde f 20-00-00

Lasten van den sterfhuijse
int sterfhuijs aen calffleis f 02-10-00
een suiijgersbout f 01-12-00
aen braden ende andere oncosten f 01-10-00
betaelt aen Antie Jans f 45-14-00
Nanne Keimpes wegens de doodkist f 24-00-00
gegeven van het waken f 04-18-00
wegens het wasken en waken f 06-06-00
de dood bidders f 08-08-00

f 95-18-00

[0091r] van Carel Steernse baer [= Carel Sternsee baar (1615)], en te schip te brengen f 08-00-00
van het lijck tot Franequer te brengen f 06-00-00
tot Franequer van begraffenissen f 19-06-00
aen Claes Gerrijts Braem betaelt f 27-04-00
aen Harmen Jelmers boekebinder f 03-12-00
aen Jan Ruijrdts Schroer f 17-18-00
ingelost een obligatie van Hans Kimpes f 110-00-00
een obligatie van Romcke Sickes f 220-00-00
aen fracht, reiskosten ende schrijven f 06-05-00
aen Mintje Ipes betaelt f 105-00-00
aen Isbrant Joosten Heins f 28-00-00
aen Jan Feickes wegens het leed aanseggen f 03-03-00
aen Ruid Hilbrants vrouw f 02-03-00
aen Goitien Schroor f 01-04-00
aen Berent Poppes f 06-01-02
aen Nanne Keimpes van 't vopen [= wapen] f 03-10-00
aen Martien Willems f 09-19-12
aen de heer Ockinga f 240-00-00
aen Willemijntie cleeren f 04-18-00

Jan Balck een hoed f 04-06-00

f 826-09-14

[0091v] verteert met de boelgoed schrijver f 04-04-00
aen Jan Balck gegeven f 03-03-00
een obligatie van mr Augustijn curator ingehouden f 140-00-00
Maertie Willems f 09-19-00
Saake Romckes f 05-04-10
Aeltie Eesges f 08-08-00
betaalt aen de soldaten f 60-10-00
aen de moer van Stoffel Lange f 08-00-00
aen Jan Ruierdts Schroor f 04-16-00
aen die het goet hebben gehoffent f 04-00-00
aen Saake Romkes f 52-04-14
aen Sybren Pauw f 50-08-00
Foppe Folckerts f 02-10-00
Aeltie Eesges f 02-08-00
Reinder Tempeler [= Reiner Templar, apotheker] f 01-08-00
aen Willem Tonis f 00-18-00

f 357-01-04

[0092r] Antie Piebes f 19-01-12
Lou Feddes f 06-10-00
Grytie Pytters f 07-10-00
Hilck Heeris f 37-16-06
aen schorstien gelt f 03-02-00
Jan Balck een paer hosen f 03-05-00
van 't registereren en opseggen f 01-12-00
aen Maerte bier betaelt f 08-00-00
aen turf gelt f 01-16-00
aen Sanieke f 04-00-00
aen Maijke Cartou f 02-08-00
aen huijshuier van 't jaer 1666 en 1667 f 168-00-00
aen juffrou Alagonde van Rhijn weduwe van Tiebbe Popta f 990-00-00
Jan Balck voorsoon van wijlen Tietske Siersma bij de selve ende Dre Dominco Balck, in echte
verwekt moet hebben wegens erfenisse van sijn wijlen vaders en bestemoeders erffenissen f
2800-00-00

f 4052-15-02

[0092v] Nies Keimpes f 275-00-00
aen de heere Aef Saakes Idsinga f 824-07-14
Jan Hansen, brouwer, compt wegens gehaald bieren volgens vertoonde specificatie f 51-17-
00
de gerechtssalarien soo over de besegeling, autorisatie, en inventarisatie, bedragen

f 33-03-00

f 1184-08-06

f 95-18-00

f 826-09-14

f 357-01-04

f 4052-15-02

f 6516-12-10

Alle welcke posten van uitgaef, in een geadeert sijnde bedragen sesduisenvijfhondertsestien caroliguldens twalif stuivers tien penningen: f 6516-12-10 waertegens mr. Augustinus Siersma als oom en geauthoriseerde curator so over de voorsoon bij wijlen Tietske Siersma en Dre. Dominico Balck in echte verweckt, sampt het nakint bij de selve, en wijlen

[0093r] de luitenant Hendrick Viarde [= Wiarda] in echte verweckt, betoont heeft voor profitlijck op gecomen te sijn, soo uit de voorstaende gespecificeerde huijsgeraden ende inboelen, sampt obligaties, en andersints vijfduisentachtthondertsevenenveertich caroliguldens sestien stuivers tien penningen f 5847-16-10

Deselve profijtlijckce staet gecomforeert sijnde met vorige schadelijcke staet blijkt bij wijlen curator meerder uit gegeven dan ontfangen te sijn een somma van seshondertachtensestich caroliguldens 16 stuivers die de wesen aen haer curator bij desen schuldich blijven f 668-16-00

Aldus gedaen, gecalculeerd, gemodereert en geaprobeert bij Doijtse van Wiarda, luitenant onder de edele manhaftigen capitein Joncker Sybrant van Ockinga tegenwoordigh guarnisoen holdende binnen Gronningen [= Groningen], alles ten overstane van de burgemeester Hendrick Coenraadts, tot desen verordonneerde commissaris, geadsocieert met Dr. Dominico Wringer secretaris, daarom bij desen door des nakints oom, welgedachte commissaris en secretaris alhier ten inventaris boeke bevesticht, desen 14 mej 1667.

(get.) D. Wiaerda

(get.) Hendrick Coenraadts

(get.) D. Wringer 1667

¹ Invnr 207-fol 79-80.

² Invnr 207, fol 81v e.v.

³ Invnr 207, fol 88v.

⁴ Zacharias Ursinus (1534-1583), *Het schat-boeck der verclaringen over de catechismus der christelicke religie*, vanaf 1602 gedurende hele 17de eeuw verschillende drukken.

⁵ Emanuel van Meteren (1535-1612), *Memorien der Belgische ofte Nederlantsche historie, van onsen tijden*, Delft : Jacob Cornelisz Vennecool, 1599, in folio (en latere herdrukken, zoals : Emanuel van Meteren (1535-1612), *Historien der Nederlanden, en haar naburen oorlogen tot het jaar 1612*, Amsterdam : Jan Jacobsz Schipper, 1663, in folio).

⁶ Petrus Pappus von Tratzberg (1603-1632), *Articul-brief waer by eenige annotatien gevoecht zijn door Peter Pappus van Trassberg [...] (Artikelbrief, ofte ordonnantie op de discipline militaire)*, 7de verbeterde editie, Groningen : bij de weduwe van Edzard Huysman, provincie ende academie boeckdrukster ordinaris, 1664, in quarto.

⁷ *Alle de werken van G. Bredero*, Amsterdam, 1644.

⁸ Franciscus Elgersma (1625-1712), *Leerzaame bedenkingen over de eerste woorden des parabels van de koninklyke bruyloft uyt Matth: XXII. vers 2.3.*, 2de druk, Leeuwarden, voor erfg. Thomas Luyrtsma, gedrukt door Schelte Jochems, 1666, in octavo.

⁹ Daniel Reneman (1636-1716), *Arme-voogd in tijdt van dierte, ofte Stichtelijcke bedenkingen over de woorden Pauli, Rom.XII. vers 13*, Harlingen : Jan Hessels Schouwenburgh, 1663, in quarto. Daniel Reneman was in Harlingen gereformeerd predikant 1659-1716, zie: *Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlands protestantisme*, deel 2, 1983, p. 372.

¹⁰ Invnr 207, fol 89v-90v.

(Jeanine Otten, laatste versie 07-10-2019)